

Algemeen

Het jaar 2023 is het eerste jaar na de Coronacrisis waarin het museum weer zonder restricties open mocht zijn. Bezoekers zijn nog wel voorzichtiger met het bezoeken van musea. Dankzij de nieuw ingerichte tentoonstellingszalen op de eerste verdieping was het mogelijk om een prachtige expositie met werken van Bé Kracht te realiseren. Mede hierdoor hebben we in 2023 ruim 6.000 bezoekers getrokken, dit was een stijging van bijna 50% ten opzichte van 2022.

Financieel staat het museum voor uitdagingen. In opdracht van de gemeente gaven we uitvoering aan het rapport van Marion Edzes. Het doel van dit plan is het museum een grotere impact te geven en de museale functie te verrijken met nieuwe elementen uit de geschiedenis van de havezate. Dit heeft tot gevolg dat de personele bezetting is gegroeid. Daarnaast is het museum geconfronteerd met structureel hogere kosten voor energie als gevolg van de gestegen tarieven. De structurele subsidie groeit echter niet mee met deze structurele kostenstijgingen. Een financiering met incidentele en projectsubsidies is gebleken onvoldoende zeker te zijn. Het heeft geresulteerd in een operationeel verlies van € 43.900. In 2024 zijn maatregelen genomen om herhaling te voorkomen, hetgeen leidt tot een versobering van de museale functie.

We blijven vooral veel Nederlandse toeristen trekken die in eigen land blijven om vakantie te vieren. Onze bezoekerscijfers blijven stijgen doordat we de museumkaart voeren. In 2023 ontvingen we circa 6274 bezoekers: hiermee overtreffen wij onze doelstelling om tenminste 5000 bezoekers per jaar te verwelkomen. Van de 6274 bezoekers betaalden 1791 het volle tarief, daarnaast kwamen er 3331 mensen met een museumkaart en 530 bezoekers bezochten ons in groepsverband. De overige 622 niet betalende bezoekers zijn overwegend kinderen die bij ons gratis toegang hebben. In vergelijking met 2022 hebben we qua bezoekers een uitstekend museumjaar gedraaid.

We gaan verder met de professionalisering en vernieuwing van ons museum. Begin 2023 is de vaste expositie over de Drentse Havezaten gerealiseerd en is het tuinhistorisch onderzoek opgeleverd door Stichting in Arcadië. In het Koetshuis en in de Havezate is door het klusteam centrale en automatische (led)verlichting geïnstalleerd wat niet alleen veel tijd scheelt met het openen en afsluiten, maar vooral veel duurzamer is dan voorheen.

We hebben gezamenlijk met de Erfgoedkoepel (het Speelgoedmuseum Roden, het Scheepstra Kabinet, de Catharinakerk en de Historische Vereniging Roon) een 'hop on hop off' paardentramtocht georganiseerd. Een paardentram bracht de bezoekers langs alle erfgoedinstellingen met een verhaal over de geschiedenis van Roden in de paardentram, verteld door de juffers. Helaas viel het aantal deelnemers tegen maar dankzij een incidentele subsidie van de gemeente Noordenveld hebben wij geen verlies geleden. De deelnemende bezoekers waren erg enthousiast.

Collectie

Collectiebeheer

De collectie van Mensinge bestaat grotendeels uit objecten die oorspronkelijk in het huis hebben gestaan of van vroegere bewoners afkomstig zijn, daarmee is de collectie te bestempelen als bijzonder authentiek en krijgen de individuele objecten een gezamenlijke meerwaarde omdat deze samen het verhaal vertellen van het huis. Na de aankoop van de gemeente in 1985 is de kerncollectie in de loop der jaren aangevuld met een groot aantal schenkingen van de laatste bewoners, de familie Kymmell, en daarnaast heeft Mensinge nog enkele andere bruiklenen en schenkingen ontvangen. De gemeente Noordenveld is eigenaar van de collectie, waarbij het beheer bij de Stichting ligt. Jaarlijks worden er enkele restauraties uitgevoerd voor behoud van deze collectie of naar aanleiding van schade.

Mensinge heeft enkele langdurige bruiklenen lopen voor de vaste presentatie en heeft sinds 2023, door de komst van tijdelijke tentoonstellingen op de bovenverdieping van de havezate, te maken met een grote toename van bruikleenverkeer.

Door de invoering van het gebruik van nitril handschoenen in 2023 en de inzet op de museale schoonmaak, klimaatbeheersing en ongediertebestrijding wordt de collectie steeds beter beschermd. We maken een plan om het binnenklimaat te optimaliseren door de luchtvochtigheid zoveel mogelijk te stabiliseren en conditierapporten op te stellen. In dit kader zijn ook luchtontvochtigers aangeschaft. De collectieregistratie vindt plaats middels het programma Axiell.

Vaste presentatie

De vaste presentatie op de benedenverdieping van de havezate blijft in grote lijnen hetzelfde met kleine veranderingen in inrichting; voornamelijk tafelgoed en wekelijks nieuwe bloemstukken. In 2023 is er een QR code gekomen, waarbij er per kamer meer informatie kan worden gelezen. Er wordt ingezet op actualisatie door vernieuwing van tekstbordjes en het inzetten op de vertelling van verschillende onderwerpen binnen de geschiedenis.

Havezatecentrum

In 2023 heeft onze onderzoeker, samen met het Drents landschap en het Drents Archief, een vaste expositie over de Drentse havenzatencultuur opgericht in het koetshuis met als doel om Mensinge in de toekomst als kenniscentrum op de kaart te zetten. De expositie geeft zowel informatie over de achtergrondgeschiedenis, het functioneren en het uiteindelijke verval van de verschillende havezaten en het belang binnen de Drentse geschiedenis. Hierin is aandacht voor zowel de verdwenen havezaten als de nog bestaande gebouwen. Naast tekstborden bevat de ruimte een grote kaart en een interactief tv-scherm. Door verschillende onderwerpen aan te snijden wordt er een overzicht gegeven van de havezatencultuur. Bezoekers brengen hier -naast het bezoek aan de havezate- geruime tijd door.

Tijdljn en informatieborden

In de havezate is in de voormalige slachtruimte een zes meter lange tijdljn opgezet. Deze tijdljn geeft een overzichtelijk beeld van de geschiedenis van huis en bewoners in de context van de Nederlandse geschiedenis. Daarnaast zijn er drie aanvullende panelen gerealiseerd met informatie over de vroegere bewoners en de landschappelijke context. Deze informatie geeft de bezoekers meer achtergrond en zij brengen ook hier geruime tijd door.

Publieksbereik

Marketing en publiciteit

Het museum was in 2023 geopend vanaf maart t/m december op vijf dagen per week vanaf 13.00 tot 17.00 uur. Sinds 2020 zijn wij een geregistreerd museum en voeren wij de museumkaart. We geven ruime bekendheid aan ons museum dat we aanduiden als 'de meest authentiek ingerichte havezate van Nederland'. Daarbij maken we gebruik van traditionele media (folders, advertenties etc.) en de socials, waarvan onze website, facebookpagina en Google het meest worden geraadpleegd. Ook worden steeds meer bezoekers via de museumkaartwebsite naar ons museum verwezen.

Bij aanvang van het seizoen worden in een omtrek van plm. 50 km. rondom Noordenveld folders in een grote oplage verspreid bij horeca- en verblijfsrecreatiebedrijven. Het merendeel van onze bezoekers zijn toeristen die een korte of langere vakantie vieren in Drenthe.

We zijn proactief in het organiseren van activiteiten in samenwerking met lokale en landelijke culturele instellingen en ondernemers.

Tentoonstellingen

'Kleurenvrijheid' toonde het Drentse werk van schilder Bé Kracht. De tentoonstelling was te zien in de nieuw ingerichte tentoonstellingszalen op de bovenverdieping van de havezate van 7 april 2023 tot 3 december 2023. De getoonde werken waren in bruikleen van de kunstenaar zelf, het Drents Museum en drie particulieren. Voor de tentoonstelling was een introductievideo gemaakt over Bé Kracht, waarin de schilder zelf ook vertelde, welke werd getoond in de kleine zaal.

In de middenzaal werd werk getoond van zijn leraren en tijdsgenoten en de grote zaal bevatte grote olieverfschilderijen van de schilder zelf. Wekelijks waren er instaplezingen voor bezoekers, gegeven door vrijwilligers, en er werd een klein boekje uitgegeven over de tentoonstelling. De tentoonstelling was een groot succes. We zagen mensen komen die specifiek naar Roden waren gegaan om de werken van Bé Kracht te bezichtigen. Daarmee bereikten we een nieuwe doelgroep en zagen we een stijging van de de bezoekersaantallen.

Het hebben van een jaarlijks wisselende tentoonstelling maakte publiek enthousiast om in de toekomst weer een bezoek te komen brengen, er werd veelvuldig gevraagd naar welke tentoonstelling er in 2024 zou komen.

Overige activiteiten

We proberen cultuur en recreatie steeds meer met elkaar te verbinden. Landgoed Mensinge – met de uitgestrekte Mensingebossen in de directe nabijheid – biedt daarvoor volop mogelijkheden. We hebben de afgelopen jaren met diverse partners wandelroutes ontwikkeld. In samenspraak met enkele horeca-instellingen ontwikkelden wij een Erfgoed wandelroute. Deze wandeling van 9 kilometer voert langs het Erfgoed van Roden en door het bos; een verkorte route van 5 kilometer start bij ons museum. De route is als eerste in de gemeente Noordenveld aangesloten op het wandelknooppuntennetwerk van Drenthe. Daarnaast is er een ‘Coenraad-wandeling’ gemaakt in samenspraak met Staatsbosbeheer en een Ot en Sien route.

Uiteraard nemen wij deel aan de Dag van het Kasteel en Open Monumentendag, waarbij bezoekers gratis het museum kunnen bezoeken, onze medewerkers verkleed zijn als bewoners van weleer en we in 2023 een valkenshow en een optreden van een hofdansgroep hadden georganiseerd. Door de hitte moest helaas de valkenshow worden geannuleerd.

Kerst op de havezate is een jaarlijks terugkerend hoogtepunt, waarbij de hele havezate in kerstsfeer wordt aangekleed. Ook in 2023 waren dit met afstand de topdagen m.b.t. bezoekersaantallen.

Trouwen

De havezate is een officiële trouwlocatie van de gemeente Noordenveld. Deze huwelijksvoltrekkingen vinden plaats in de eetkamer, die voor de gelegenheid wordt omgebouwd. In 2023 zijn er 3 huwelijken voltrokken, waarbij we een maximum van 32 aanwezigen per huwelijk hanteren. De organisatie van deze activiteit is volledig in handen van vrijwilligers, uiteraard volgens vaste richtlijnen.

Fotoshoots

De pittoreske havezate wordt incidenteel verhuurd voor fotoshoots. Meestal betreft dit trouwreportages, maar ook familie- of andersoortige fotoshoots behoren tot de mogelijkheden. Hierbij is altijd een vrijwilliger aanwezig en we hanteren richtlijnen m.b.t. uitstraling en bescherming van onze collectie en goede naam. In 2023 waren er 2 fotoreportages.

Educatie

Museum Havezate Mensinge doet mee aan Rondje om de Brink georganiseerd door Kunst en Cultuur Drenthe. Alle basisschoolkinderen in groep 3, 4 en 5 brengen een bezoek aan alle instellingen van de Erfgoedkoepel. De vrijwilligers grijpen deze gelegenheid aan om zich te verkleeden en ontvangen de kinderen volledig in hun acteursrol. De havezate komt hiermee echt tot leven.

Voor bezoekende kinderen zijn er twee speurtochten opgezet, waarbij de allerkleinsten in elke kamer van de havezate een kabouter kunnen vinden en de wat oudere kinderen moeten met de 'zoek en vind' speurtocht lokaliseren waar de foto's op het meegegeven formulier zijn gemaakt. Als cadeautje ontvangen de kleinsten een kabouter en de oudere kinderen krijgen een op naam gestelde ridderorde, die een kopie is van het ridderdiploma dat Johan van Ewsum in 1555 van Koning Philips II ontving en waarvan het origineel zich in de Groninger Archieven bevindt (696-126).

Daarnaast is er een film opgenomen in de havezate, waarbij de kijker een virtuele rondleiding krijgt door de havezate. De protagonist is een incidenteel en onherkenbaar in beeld gebrachte huishoudster die de bezoekers door de havezate voert. Degene die deze film vertoont vertelt 'real time' het verhaal van objecten, bewoners en de geschiedenis van het huis. Doordat de film op elk willekeurig moment kan worden gepauzeerd, is deze voor iedere doelgroep aan te passen. Een andere manier om deze film in te zetten is voor doelgroepen die om welke reden dan ook niet in staat zijn de havezate persoonlijk te bezoeken. Te denken valt aan bedlegerigen, personen in een ligolstoel (die overig het algemeen te groot is voor de havezate), maar ook aan mensen die een totaal prikkelarme omgeving nodig hebben. Voor hen kan zelfs de muziek onder de film worden gemute en de vertelling op een andere wijze worden overgebracht.

Bedrijfsvoering en organisatie

Vrijwilligers

Een woord van dank en waardering is hier op zijn plaats voor de onontbeerlijke hulp en betrokkenheid van onze trouwe vrijwilligers. Zij vormen het visitekaartje voor ons museum. Hun inzet is van onschatbare waarde want onze vrijwilligers zorgen ervoor dat de havezate er keurig bijligt en bezoekers warm en tegelijkertijd professioneel worden ontvangen. Onze vrijwilligers vinden hier een werkplek met niet alleen uitdaging en inhoud, maar ook met een enorm sociaal bereik. Zonder vrijwilligers kan het museum zijn deuren niet openen. Het museum mocht in 2023 rekenen op de betrokkenheid van 60 vrijwilligers. Hun inzet in tijd was omgerekend circa 9 fte waard. Ook in 2023 is een wervingscampagnes voor nieuwe vrijwilligers opgezet. Dit resulteerde in de aanwinst van circa 19 nieuwe vrijwilligers in 2023.

Er zijn contacten met verschillende organisaties zoals vluchtelingenopvang en WMO Noordenveld voor de inzet -waar mogelijk- van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt als vrijwilliger bij de havezate.

Twee sinds lang aan het museum verbonden vrijwilligers vormen het Lief en Leed-team. Zij zorgen voor verjaardags-, beterschap- of condoleancekaarten, boeketten bij speciale gelegenheden en brengen huisbezoekjes bij vrijwilligers indien de situatie daarom vraagt. E.e.a. wordt zorgvuldig afgestemd met de vrijwilligerscoördinator en/of directeur. Ook houdt het L&L-team

evaluatiegesprekken met vrijwilligers en koppelt relevante informatie terug aan de coordinator en/of directeur.

Alle vrijwilligers worden bij hun aanstelling gevraagd naar hun individuele expertise, waarbij wordt getracht hen juist op dat vlak in te zetten, zo kennen we een actief klusteam, een tuinteam, een gidsenteam, educatieteam, secretariaat etc.

Betaalde krachten

Een kleine kern van betaalde krachten vormt de basis van de museumorganisatie. In januari 2023 is afscheid genomen van onze directeur Mara Bosboom. Ed Scherbeyn heeft als directeur a.i. haar taken overgenomen. Ook is afscheid genomen van onze communicatiemedewerker Arjan van de Leur en van conservator Anja Sinnige. Haar contract liep af omdat er geen budget was om haar aanstelling na het eindigen van de Mondriaansubsidie te verlengen. Tessa van der Laan is aangesteld als onderzoeker dankzij een subsidie van het Mondriaanfonds. Ook coördinator Willem Kaldenbach heeft in 2023 afscheid genomen, zijn functie is overgenomen door Mirjam Will.

Activiteiten

Om de vrijwilligers betrokken en geïnformeerd te houden zijn er regelmatig vrijwilligersbijeenkomsten, waarbij in januari een stamppotbuffet werd geserveerd.

Kennisontwikkeling

De vrijwilligers en betaalde krachten houden hun kennis up-to-date door het volgen van cursussen en trainingen, zoals de cursus rondleiden, de cursus geschiedenis, training art handling, deskundigheidsbevordering en de BHV cursus. Sommige cursussen worden door specialisten onder onze eigen vrijwilligers verzorgd, voor andere huren we externe expertise in, onder andere via het Platform Drentse Musea en Erfgoedpartners.

Fondsenwerving

Mensinge is succesvol met het werven van fondsen. Onderwerpen waarop wordt aangevraagd zijn onder andere publieks- en vrijwilligersondersteuning, uitbreiding van de museale ruimte, aantrekken van een conservator en onderzoeker en inkomstenderving door corona. Er is geld toegekend door onder andere het Kick Start Cultuurfonds, de Provincie Drenthe, de gemeente Noordenveld, het Fonds voor Cultuurparticipatie en het Mondriaan Fonds. We hebben eveneens een subsidie ontvangen vanuit de regeling Erfgoed Maken van € 22.500 voor de opleiding van vrijwilligers. Uit dit budget is ook een film gefinancierd over Mensinge die inzetbaar is voor educatie en voor belangstellenden die de havezate niet fysiek kunnen bezoeken. Ook op deze plek nogmaals hartelijk dank aan alle fondsen en subsidiegevers die specifieke activiteiten in de havezate Mensinge mogelijk maken.

Huisvesting en veiligheid

Het pand kent in zijn monumentale status uiteraard zijn beperkingen. Het grootste probleem voor de collectie vormt de aanhoudende luchtvochtigheid en voor de collectie essentiële temperatuurregulatie. Met name de temperatuurregulatie vormt financieel een groot probleem door de gestegen energiekosten. Met de gemeente blijven we in gesprek over (beperkte) energiebesparende maatregelen en het overige beheer van het pand en omliggende terreinen.

Voor de veiligheid van de medewerkers is de afspraak dat de gastdames/-heren en kassamedewerkers nooit alleen aanwezig zijn in het havezate en het koetshuis en altijd minimaal met twee mensen zorgdragen voor het afsluiten van havezate en koetshuis. We beschikken over cameratoezicht en er is een alarmsysteem aanwezig in beide panden.

Vluchtroutes zijn duidelijk aangegeven we hebben aandacht voor BHV en EHBO trainingen.

Museumwinkel

Onze ontvangstruimte en museumwinkel zijn ruim en comfortabel. In 2023 is gestart met het verder professionaliseren van de winkel door in te zetten op de verkoop van een museumwinkel collectie zoals kaarten en kalenders ipv de voorheen gebruikelijke tweedehands goederen.

Tijdens de looptijd van de tijdelijke tentoostellingen wordt bijpassende merchandise verkocht, zoals in 2023 kaarten en boeken van de werken van Bé Kracht.

Netwerk

Mensinge is lid van de Stichting Kastelen Buitenplaatsen en Landgoederen. Deze stichting verzorgt informatie, educatie en promotie, maar is ook actief in het versterken van de onderlinge band tussen eigenaren van kastelen, historische buitenplaatsen & landgoederen. Bijvoorbeeld tijdens studiedagen en door het stimuleren van de uitwisseling van kennis en ervaring.

Daarnaast maken we deel uit van het Platform Drentse Musea en het Groningse equivalent daarvan, Erfgoedpartners.

Er zijn goede banden met andere musea zoals Nienoord en het Drents Museum.

De directeur is lid van de Roner Zakenkring.

Sinds 2021 zijn de samenwerkende erfgoedinstellingen rondom de Brink in Roden verenigd in de Erfgoedkoepel, waarbij enkele keren per jaar wordt gesproken over verdergaande samenwerking en de organisatie van gezamenlijke activiteiten.

In 2023 is gestart met een overleg tussen het bestuur van Mensinge en de RvT van het Speelgoedmuseum met als doel om in de toekomst meer samen te gaan werken.

Jaarverslag Museum Havezate Mensinge, 2023

Bestuur

Stichting Museum Havezate Mensinge is een culturele Anbi, die wordt bestuurd volgens het bestuursmodel. Hierbij wordt een directeur aangesteld voor de dagelijkse leiding van de organisatie. Museum Havezate Mensinge onderschrijft de Ethische Code, Governance Code Cultuur, de Fair Practise Code en de Code Diversiteit en Inclusie. In 2023 was Ed Scherbeyn directeur a.i. van Museum Havezate Mensinge.

Het bestuur bestaat uit: Folkert Bangma (voorzitter), Willem de Lange (penningmeester) en Jan Albert Bezema.

Toepassing Governance Code Cultuur door organisatie

Vanwege de beperkte schaal van onze organisatie, past Museum Havezate Mensinge de GCC beperkt toe. Hieronder kunt u lezen hoe wij dit doen.

Hoe overlegt het bestuur met interne en externe belanghebbenden

De drie bestuursleden van Stichting Museum Havezate Mensinge doen dit op vrijwillige basis en onbezoldigd. Interne en externe belanghebbenden, zoals de vrijwilligers van het museum, kunnen voor overleg altijd in contact treden met het bestuur, ofwel via de directeur, ofwel rechtstreeks. Het bestuur waarborgt integriteit in het omgaan met de maatschappelijke doelstelling, te weten het zonder winst oogmerk exploiteren van het Mensinge-complex, door een open overlegstructuur tussen bestuur, directie, medewerkers, vrijwilligers en andere belanghebbenden. Er is een scheiding tussen de taken van collectiebeheer en bestuurstaken. Het bestuur vervult hierin een voorbeeldfunctie.

In de bestuursvergadering worden de maatschappelijke belangen bediscussieerd en op evenwichtige wijze afgewogen.

Hoe gaat het bestuur om met belangenverstremming

De huidige bestuursleden vervullen geen neven-functies waarbij sprake is van ongewenste belangenverstremming. Mocht belangenverstremming wenselijk zijn in het kader van fondsenwerving of netwerkfuncties, dan wordt dit besproken in de bestuursvergadering. De bestuursleden aanvaarden geen nevenfuncties die invloed hebben op hun werk als bestuurslid, zonder voorafgaande toestemming van de overige bestuursleden.

Hoe gaat het bestuur om met de risico beheersing

Het beleid ten aanzien van risicobeheersing en interne controle staan vermeld in het beleidsplan 2020-2024.

Hoe is het beloningsbeleid

De vijf bestuursleden van Stichting Museum Havezate Mensinge doen dit op vrijwillige basis en onbezoldigd. De arbeidsvoorwaarden van de directie worden vastgesteld door het bestuur. Museum Havezate Mensinge volgt de Museum cao.

Jaarverslag Museum Havezate Mensinge, 2023

Financiële verantwoording

Het jaarverslag en de jaarrekening van Museum Havezate Mensinge zijn op onze website te downloaden.

<https://www.mensinge.nl/anbi>

Zittingstermijnen bestuur en rooster van aftreden

De zittingstermijnen van het bestuur en het rooster van aftreden zijn op te vragen bij de directie.

Bestuur en directie Museum Havezate Mensinge